Dato: 14.10.2026

Budsjettnotat til Energi- og miljøkomiteen fra Norsk Tjenestemannslag

Norsk Tjenestemannslag (NTL) organiserer ansatte i statlig sektor herunder virksomheter underlagt departementet og departementene for øvrig. NTL organiserer også i statlige foretak og andre virksomheter som mottar statlig finansiering.

Vi har følgende innspill til fremlegget til statsbudsjett for 2027 og er særlig bekymret for bevilgninger til forskning, kuttene i virkemiddelapparatet og tilskudd til klimatiltak som klima- og natursats og skogvern.

Forskning for bedre klimapolitikk - Fortsatt sparekniv for forskningsinstituttene

Instituttsektoren befinner seg i en krevende økonomisk situasjon, og flere forskningsinstitutter er i gang med eller har gjennomført nedbemanninger. Dette fører til at sterke fagmiljøer går i oppløsning og viktig kompetanse går tapt, og at vi går glipp av kunnskap som er helt nødvendig for verdiskaping, grønn omstilling og beredskap. Regjeringen har varslet at den vil legge fram en strategi for instituttsektoren høsten 2026, men så langt har vi ikke fått noen klare signaler om hva regjeringen vil med denne sektoren. I mellomtiden blir rammebetingelsene stadig dårligere.

Den viktigste inntektskilden for forskningsinstituttene er bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet og de ulike sektordepartementene, både grunnbevilgning og prosjekter via Norges forskningsråd. Grunnbevilgningen er på et historisk lavt nivå, noe som gjør det krevende for instituttene å utføre sitt samfunnsoppdrag, sikre vitenskapelig kvalitet i forskningen, formidle kunnskap til allmennheten og konkurrere internasjonalt mot europeiske institutter som har mye høyere grunnbevilgning.

I likhet med Forskningsinstituttenes fellesarena (FFA) krever vi at en starter en opptrapping av grunnbevilgningen fra KLD til miljøinstituttene (kap. 1410 post 71) til et europeisk nivå, i tråd med Forskningsrådets anbefalinger. I budsjettforslaget for 2027 er det dessverre ikke lagt opp til noen økning til noen av disse utover justering for generell prisstigning[1], og det foreligger ingen langsiktig opptrappingsplan.

Bevilgningene til utlysninger av forskningsprosjekter gjennom Forskningsrådet (kap. 1410 post 73 og kap. 1850 post 73) varierer mye mellom ulike departementer og ligger også på et

[1] Økningen i post 71 skyldes utelukkende at denne har blitt slått sammen med post 70 (nasjonale oppgaver).

lavt nivå, samtidig som konkurransen fra universiteter og høyskoler er knallhard. KLD har redusert sine bevilgninger i neste års budsjettforslag. Statlige virksomheter må også ta sin del av ansvaret for å støtte opp om den uavhengige forskningen ved å selv bestille forskning og bidra i forskningssentre og andre samarbeidsprosjekter.

Offentlig finansiert forskning utgjorde 0,95 prosent av BNP i 2026, noe som er under målet på 1 prosent og lavt sammenliknet med andre land. Vi krever at bevilgningene til forskning både i instituttsektoren og UoH-sektoren trappes opp, særlig fra de departementene som bevilger minst.

Programmene for overvåking av tilstand og utvikling i norsk natur (kap. 1410 post 21) gir kunnskap som er viktig for at Norge skal kunne oppfylle Naturavtalen og i arbeidet med å følge opp Naturmeldingen. Et godt eksempel er norsk hekkefugltaksering, som leverer hvert år viktige data om tilstand og utvikling i vår fuglefauna. Overvåkingen er gradvis blitt redusert i omfang de siste årene fordi kostnadsøkningen hos leverandører innen forskning og datainnsamling har vært høyere enn økningen i bevilgninger. Reduksjonen har nå nådd et kritisk punkt, og konsekvenser er svekket kontroll over utviklingen i norsk natur. Denne utviklingen må snus.

Kutt i virkemiddelapparatet

NTL er bekymret for et budsjettforslag som også i år legger opp til store kutt i virkemiddelapparatet, da særlig Enova og den foreslåtte avviklingen av Miljøteknologiordningen i Innovasjon Norge.

NTL vil minne om at regjeringen i 2024 ved fremleggelsen av statsbudsjettet sa at «Enova er vårt viktigaste tiltak for nye klima- og energiløysingar.»

Energieffektivisering er viktig for å fase ut bruken av fossil energi uten at det gir store naturinngrep. Dette store potensialet må utløses med et sett av virkemidler, blant annet økt støtte til bruk av moden teknologi i bygg for å spare strøm. Husbanken (kap 1825, post 60) bør også få mer penger til dette formålet.

Dersom komiteen har spørsmål eller ønsker mer informasjon, ber vi om at dere tar kontakt med forbundssekretær Kirsten Helene Teige, kht@ntl.no telefon 93659442